

Kunnskaps- samfunnet

Det viktigste norske politikere kan gjøre akkurat nå, er å sørge for at Norge kommer styrket ut av dagens økonomiske uvær. Vi vet ennå ikke hvor hardt den internasjonale krisen vil ramme Norge. Men vi vet at det blir verre, også her, før det blir bedre.

Og vi vet at den som gjør de rette tingene mens krisen er her, vil ha store muligheter til å stå sterkere den dagen krisen er over. I vårt moderne samfunn handler det om kunnskap. Norske politikere må gjøre alt de kan for å ruste opp Norge til å bli et kunnskapssamfunn.

Politikerne må satse på forskning og utdanning. Arbeidsledige må få muligheten til å skaffe seg kunnskap tilpasset en ny tid. Kunnskapsbaserte bedrifter må få rammevilkår som bidrar til at de kan utvikle seg, også i vanskelige tider. Målet må være å sikre norsk økonomi den dagen oljen tar slutt. Norges viktigste formue ligger i menneskenes hoder, ikke i oljen og gassen på sokkelen. Politikken må være i tråd med denne erkjennelsen.

VG MENER
 Norges viktigste formue ligger i menneskenes hoder, ikke i oljen og gassen på sokkelen.

Slik ser det dessverre ikke ut til å

være. NHOs forening for kunnskaps- og teknologibedriftene, **Abelia**, har gått gjennom utkastene til nye partiprogram for alle stortingspartiene. **Abelia** har ikke funnet mye å glede seg over. De to største partiene, Ap og Frp, mangler ifølge **Abelia** begge en helhetlig kunnskapspolitikk. Aps næringspolitikk kretser fortsatt rundt industri og maritim næringsvirksomhet, og handler lite om kunnskapsbasert næringsliv. Frp fokuserer mest på skattepolitikk, og er ikke i programforslaget opptatt av hvordan målet om en kunnskapsbasert økonomi kan oppnås.

Den norske debatten er det for lite fokus på forskning og utdanning, kunnskapssamfunn og fremtidig næringsliv. Altfor ofte er det slagord og gode ønsker som dominerer. Ingen er uenige i at forskning og utdanning er viktig. Men når debatten går dypere enn dette, blir det ofte en debatt for de spesielt interesserte. Det er synd. Det burde vært mer strid, mer konflikt og sterkere diskusjoner om disse spørsmålene.

Vi håper de politiske partiene tar imot utfordringen fra **Abelia** og går gjennom sine utkast til partiprogram en gang til. Hvis ikke politikere tar utviklingen av kunnskapssamfunnet på alvor, svikter de sin viktigste oppgave. Den største gaven til fremtidige generasjoner, er å satse på kunnskap. I dag, og hver dag i årene fremover.

En annerledes 8. mars

I Tsjetsjenia fikk alle som fødte gutter i går, på kvinnedagen, en belønning på 10 000 kroner. Nylig forsvarte presidenten æresdrap på kvinner, og slo fast at kvinnen er mannens eiendom. Søstersolidaritet trengs mer enn noen gang – på tvers av landegrensene.

Nyanser

Det finnes antageligvis svært gode grunner til at miljøna-sjonen Norge skal forsyne Europa med forurensende kull.

Et velkjent argument går igjen i den siste tids debatt om oljeutvinning i Lofoten og Vesterålen: Det er i hvert fall bedre enn kull.

Verdensmarkedet for energi er blindt. Forbrukerne bryr seg ikke om strømmen produseres av norsk gass eller polsk brunskull. Hvis vi ikke sørger for tilstrekkelig tilgang til førstnevnte, forsyner de seg bare av kullet isteden, og det er enda verre for klimaet.

Det er kronargumentet til oljeindustrien og utbyggingskåte politikere. Og det er ikke noe dårlig argument.

Det er bedre at europeiske hus varmes opp med gass enn med kull. Kanskje er det også bedre at Statoil pumper oljen opp fra Sao Paulo-bassenget utenfor Brasil, enn at Amazonas-jungel hugges ned og blir plantasjer for biodrivstoff.

Mange miljøhensyn må tas hvis man skal bore etter olje i et av verdens viktigste gyteområder for fisk. Men i et rent utslippsregnestykke er det ikke sikkert det er så ille.

Bare nest verst

Norske økonomiske interesser redde av at det er noen der ute som tenker enda mindre på miljøet.

Men kull har en annen rolle i norsk klimapolitikk enn å sette utslippene våre i et bedre lys. Vi selger det. Ganske mye av det, faktisk, og mer skal det antagelig bli.

Det statseide gruveselskapet Store Norske ønsker nå å utvide virksomheten på Svalbard og anlegge en ny stor kullgruve. Dagens gruver er snart tomme. Men med rundt en milliard i investeringer vil nye ti millioner tonn kull være innen rekkevidde, nok til drift i ytterligere fire år.

Det passer ikke akkurat som hånd i hanske med regjeringens planer om å gjøre Norge karbonnøytralt. Og her går det vel heller ikke an å bruke argumentet om at vi må få holde på fordi det tross alt er bedre enn kull.

A, jo da. Svalbard-kull er bedre enn annet kull, fra konkurrerende land som Colombia, Australia og Sør-Afrika.

Polarkullet frigir mindre drivhus-gasser når det tas ut av fjellet, forklarte nylig Store Norges informasjonssjef til Ny Tid. Dessuten ligger Svalbard nærmere de store kullhavnene i Europa, og derfor er frakten mindre ressurskrevende.

Selv når vi utvinner kull, finnes det altså noen som gjør det på en enda mer miljøskadelig måte. Og så lenge vi bare er nest verst, er det ingen grunn til å endre vaner.

Subsidert kull

2008 var et økonomisk rekordår for Store Norske, men i perioder har det statseide selskapet overlevd på rene subsidier. Økonomien i selskapet avhenger av råvareprisen. De siste månedene har den igjen sunket kraftig. Marginene tæres raskt etter hvert som finanskrisen merkes tydeligere, og kullfeberen kan bli kortvarig.

Men så har vi da heller aldri drevet kullgruvene på Svalbard for å tjene penger. I hvert fall ikke bare derfor.

Svalbard-traktaten er ikke blant de mest robuste dokumentene i internasjonal rett. Det er viktig for Norge å vise hvilke krav vi har i nord. Den beste måten å gjøre det på, er å ta området i bruk. Gruvedrift har derfor vært et viktig virkemiddel for å hevde norsk suverenitet på Svalbard.

Om de økonomiske argumentene for mer kulldrift går dukken i finanskrisen, finnes det altså fortsatt med mer eller mindre uttalte hensyn å ta, hensyn som har en tendens til å krysse foran det meste.

Økt aktivitet

I løpet av våren legger regjeringen frem en ny stortingsmelding om Svalbard. Der kan vi vente oss en videreføring av områdets spesielle status som et miljøpolitisk utstillingsvindu, med utstrakt fredning og bærekraftig forvaltning.

Men ingenting tyder på at miljø-satsingen vil medføre mindre aktivitet i kullgruvene. Det virker mer

NORSK KULL: I Sveagruva på Svalbard

sannsynlig at Store Norges logikk får gjennomslag: Så lenge det finnes et tenkelig alternativ som er enda verre for klimaet, kan vi fortsatt skuffe mer kull inn i verdensmarkedet.

Lars Halvor Magerøy
Akkurat Nå
 lars.halvor.mageroy@vg.no

VG SPØRSMÅL & SVAR Hundre prosent i Nord-Korea

I går ble det avholdt valg til nasjonalforsamlingen i Nord-Korea. Som vanlig var det mellom 90 og 100 prosent oppslutning om valget. Nordkoreanerne har ikke noe valg; de er pålagt å stemme. Lar de være, får det alvorlige konsekvenser.

? Hva betyr dette valget for Nord-Korea?

VG | utgangspunktet er

dette et helt uviktig valg, alle kandidatene er forhåndsgodkjent av kommunistpartiet, og det er Nord-Koreas leder Kim Jong-il som styre, ikke nasjonalforsamlingen.

? Kan ikke verden lese noe ut av dette valget?

VG | Jo. Det er en viss spenning knyttet til hvorvidt Kim Jong-ils yngste sønn, Kim Jong Un, er en av kandi-

datene. Er han det, er det et tegn på at han er tiltenkt å overta makten etter faren når den tid kommer.

? Hva slags type er han?

VG | Han er ung, 26 år, utdannet i Sveits. I motsetning til en eldre bror, som ifølge en tidligere medarbeider for den nordkoreanske lederfamilien skal ha et varmt og mykt hjer-

te, har Kim Jong Un allerede fra barnsben av vist seg som en sterk lederskikkelse.

? Lover det godt for fremtiden?

VG | Ut fra dagens situasjon i Nord-Korea er det ingenting som lover godt for dette utsultede og undertrykte folket.